

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ЗМІН

Тетяна Смирнова

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3457-3144>

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Дніпро, Україна

Вступ

Сучасний стан науково-технічного прогресу характеризується стрімким розвитком технологій. Підприємства в таких умовах повинні миттєво реагувати для задоволення потреб споживачів та суспільства. Провідні високотехнологічні світові компанії витрачають достатньо багато часу та коштів на програми управління ризиками. Для сучасних українських підприємств стратегічним завданням є розробка ефективних систем управління ризиками. Успішна реалізація програм управління ризику позитивно позначається на підвищенні конкурентоспроможності українських підприємств на внутрішньому та зовнішньому ринках.

МЕТА І ЗАВДАННЯ

Актуальність питання управління ризиками підприємств полягає в тому, що у сучасних умовах керівництво компаній змушене переглядати та удосконалювати методи своєї роботи, шукати альтернативні методи розвитку, а також прагнути якісно підняти на новий рівень діяльність організації, що можливо лише за умови налагодженої системи управління ризиками. Машинобудування є однією, якщо не фундаментальною галуззю, без продукції якої виробництво в інших галузях було б просто неможливим. Машинобудування є важливою частиною української економіки. Україна має значні запаси сировини, які разом із розвинутою металургійною промисловістю можуть задовольняти великі потреби виробництва. Основним ризиком і загрозою для життєдіяльності, і зокрема для господарської діяльності стало настання форс-мажорних обставин наприкінці лютого 2022 і зв'язку з прямим вторгненням росії на територію України і початком воєнних дій. Варто зазначити, що ситуація внаслідок пандемії COVID-19 та повномасштабної військової агресії вплинула на роботу підприємств і на процесі управління ризиками. Підвищена нестабільність і непередбачуваність у світовій економіці та нормативних вимогах створили нові та більш складні проблеми для управління ризиками.

Геополітичний ризик зріс із уповільненням економічного зростання. У той же час ландшафт ризиків змінюється. У той час як фінансові ризики залишаються, нефінансові ризики (такі як ризик кібербезпеки, ризик поведінки та культури, ризик моделі та ризик третіх сторін), які можуть бути складними для кількісної оцінки та управління, стають все більш важливими. Це нове середовище вимагає від підприємств переглянути свої традиційні підходи, щоб підняти свої функції управління ризиками на новий рівень ефективності. Окрім того, вторгнення росії в Україну змінило новий ландшафт ризиків, і це вимагає від керівників управління ризиками підприємства переоцінити раніше встановлені профілі організаційних ризиків[4].

МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ

У сучасному світі зі зростанням глобалізації та посиленням міжнародної конкуренції управління ризиками постає важливою складовою успішного функціонування будь-якого підприємства, адже компанії існують в умовах, коли необхідно миттєво реагувати на задоволення потреб споживачів та швидко адаптувати систему менеджменту до нових реалій [1]. Управління ризиками є важливим процесом, оскільки він надає компанії необхідні інструменти для ідентифікації потенційних ризиків та мінімізації їх негативної дії на діяльність компанії. Для бізнесу оцінка та управління ризиками є найкращим способом підготуватися до непередбачуваних подій, які можуть стати на шляху зростання. Кожного дня з'являються нові ризики, більшість з яких пов'язані з поширеним використанням цифрових технологій [2]. Внаслідок пандемії COVID-19 та умов військового стану, і міжнародний, так і український бізнеси зіштовхнулись з зовнішнім ризиком, який проявився як проблема з ланцюгом постачання у багатьох компаніях. Досить швидко це перетворилось на загрозу існуванню компаній, впливаючи на здоров'я та безпеку працівників, засоби ведення бізнесу та здатність взаємодіяти з клієнтами [2]. Компанії були вимушені за достатньо короткий період адаптувались до загроз епідемії. Але виникли нові ризики, такі як: повернення працівників до офісу, збільшення вразливості ланцюгів постачання, дотримання всіх санітарних умов діяльності підприємства тощо. Оскільки світ продовжує враховувати вплив пандемії, компанії поновому дивляться на свої програми управління ризиками. Центр уваги, привернутий до управління ризиками під час пандемії COVID-19 та умов військового стану, змусив багато компаній не лише переглянути свою практику ризиків та перевірки виробничих процесів, але й дослідити нові методи, технології та процеси управління ризиками [3].

Під час виробничого процесу машинобудівним підприємствам необхідно враховувати потенційні ризики, пов'язані з поточною повсякденною діяльністю. Ризики можуть виникати через характер використовуваних матеріалів, обладнання, людей тощо. Важливо мати програму, яка може визначити різні ризики, які можуть виникнути, зрозуміти ймовірність виникнення ризиків і потенційний вплив на бізнес, персонал, акціонерів, клієнтів, постачальників і громаду був ризиком, який слід було усвідомити. Звіт про ризики також має важливе значення. Аналізуючи звіти про управління закордонних компаній та українських підприємств, можна помітити суттєву різницю щодо подання звіту та кількості інформації, яка міститься в них. Однак, прийняття рішень щодо діяльності має здійснюватися на основі інформації про ризики. Компанії можуть регулярно надавати радам директорів і вищому керівництву інформацію про ризики, визначаючи найбільш актуальні стратегічні ризики. Мета полягає в тому, щоб переконатися, що незалежний погляд на ризики, що охоплює всі рівні організації, вбудований у процес планування. Таким чином можна підтримувати профіль ризику в управлінні бізнес-ініціативами та рішеннями, що впливають на якість процесів і продуктів. Такі методи, як упередження та використання сценаріїв, можуть допомогти подолати упередження щодо досягнення короткострокових цілей.

ВИСНОВКИ

Підприємства машинобудівної промисловості стикаються з різними ризиками, включаючи коливання попиту, зміну споживчих уподобань, державну політику, екологічні зобов'язання та постійний технологічний прогрес. Зі зростанням галузі, компанії продовжують стикатися з цими та багатьма іншими ризиками, і нездатність ефективно їх подолати може призвести до великих втрат. Управління ризиками включає ідентифікацію, аналіз та реагування на фактори ризику, які є частиною життя бізнесу. Ефективне управління ризиками контролює майбутні результати, діючи запобіжно. Таким чином, управління ризиками дозволяє зменшити як можливість виникнення ризику, так і його негативні дії. Управління ризиками – це процес виявлення, оцінки та контролю загроз для капіталу та доходів організації. Ці ризики виникають із різних джерел, включаючи фінансову невизначеність, юридичні зобов'язання, технологічні проблеми, помилки стратегічного управління, аварії та стихійні лиха. Успішна програма управління ризиками допомагає організації розглянути весь спектр ризиків, з якими вона стикається. Управління ризиками також вивчає взаємозв'язок між ризиками та впливом, який вони можуть мати на

стратегічні цілі організації.

Удосконалення системи управління ризиками підприємства є одним з найважливіших складових успіху підприємства. Життєво важливо розуміти потенційні ризики, оцінювати обсяг і ефективність плану дій і розвивати живий процес управління ризиками, який періодично переглядається та оновлюється. Стратегія ризиків повинна містити чіткі цілі щодо політики ризиків, яка просувається та застосовується в організації, щоб визначити рівні ризику та реагування на ризик за всіх обставин, коли він аналізується та оцінюється. Ефективний аналіз і управління ризиками є фундаментальними для успіху українських машинобудівних підприємств. Незалежно від розміру чи масштабу компанії, важливим є ідентифікація, аналіз, класифікація, пріоритезація та оцінка зовнішнього впливу ризиків. Управління ризиками допомагає компаніям мінімізувати свої втрати в критичні моменти. Управління ризиками є відповідальністю керівництва організації, і головна мета цього процесу спрямована на управління ризиками, ефективне використання ресурсів, максимізація прибутку та мінімізація загроз, одночасно захищаючи інтереси працівників і клієнтів. Адаптація міжнародного досвіду управління ризиками під потреби українських підприємств дозволяє використовувати досвід у побудові та плануванні системи управління ризиками. Управління ризиками на промислових підприємствах є дуже актуальною темою, з одного боку, через надзвичайно важливу роль машинобудування у світовій та національній економіці та з іншого - від зростаючої невизначеності в результатах діяльності підприємств.

Посилання

1. Кустрич, Л. О. (2022). Управління фінансовими ризиками підприємницької діяльності в умовах кризи. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія «Економічні науки», 5, 63-70.
2. Тиркало, Ю. Є. (2022). Оптимізація управлінських рішень в умовах підприємницького ризику і невизначеності. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*, 3, 12-16.
3. Бондарева, Т. І. (2022). Організаційні аспекти створення інформаційної системи управління ризиками підприємства. *Часопис економічних реформ*, 2, 58-65. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Cher_2022_2_11
4. Гуцалюк, О. М., Гаврилова, Н. В., & Котлубай, В. О. (2021). Сучасні особливості управління ризиками в контексті стратегічного розвитку підприємства. *Вісник економічної науки України*, 1, 74-79. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Venu_2021_1_11